

TALOUSARVIOALOITE 1102/2009 vp

Määrärahan osoittaminen syyttäjälaitokselle harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan

Eduskunnalle

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan suunnattujen resurssien tarve kasvaa rajat ylittävän työvoiman liikkuvuuden ja työperäisen maahanmuuton lisääntyessä. Torjunta vaatii toki tässä aloitteessa esitetyn määrärahan lisäyksen ohella myös muita toimia. Lisäksi tarvitaan lain-säädännön muutoksia ja ulkomaista työvoimaa käyttävien yritysten valvonnan tiukentamista. Tarvitaankin tehokas toimenpideohjelma harmaan talouden torjumiseksi. Siinä keskeistä tulisi olla:

- tilaajan tai teettäjän velvoitteiden ja todellisen tilaajavastuun (mm. työsuhdesaatavien suoritusvastuu laiminlyöntitilanteessa) vahvistaminen,

- käännetty arvonnalisäverovelvollisuus,
- työmarkkinajärjestöjen kanneoikeus,
- luottamusmiesten ja henkilöstön edustajien valvonta-, tiedonsaanti-, neuvottelu-oikeuksien ja työsuhdeturvan parantaminen,

- ulkomaisten vuokratyövoimaa käyttävien yritysten reaaliaikainen ilmoitusvelvollisuus henkilöstöstään verottajalle,

- ulkomaisen työvoiman työehtojen tarkastusresurssien lisääminen työsuojelupiireissä ja

- työsuojeluviranomaisten ja verohallinnon kiinteä yhteistyö, tietojen vaihto ja molemminpuolinen, havaittujen laiminlyöntien oma-aloitteinen ilmoittaminen.

Tilaajavastuulaki on osoittautunut puutteelliseksi, koska laki ei edellytä tilaajan tai teettäjän suo-

raa vastuuta alihankintaketjuun kuuluvan yrityksen laiminlyödessä työsuhteeseen liittyviä velvoitteitaan. Todellinen tilaajavastuu edellyttäisi myös taloudellista suoritusvastuuta alihankkijayrityksen laiminlyönneistä.

Ulkomaisten vuokratyövoimaa välittävien yritysten toimintaan on tutkimuksissa todettu liittyvän kansainvälistä talousrikollisuutta, rahanpesua ja ihmiskaupan kaltaista työvoiman riistoa.

Ulkomaista vuokratyövoimaa käyttävät yritykset on velvoitettava ilmoittamaan luettelo ja tiedot henkilöstöstään sekä palkoista toimitettavista ennakonpidätyksistä, lähdeveroista ja sosiaaliturvamaksuista reaaliajassa verohallinnolle. Tilaaja/pääurakoitsija/vuokratyövoiman käyttäjäyritys ja ulkomaisen työnantajan täällä oleva edustaja on asetettava vastuuseen verohallinnolle luetteloiden päivittämisestä ja tietojen todenperäisyydestä.

Käännetyn arvonnalisäverovelvollisuuden käyttöönotto ei ole Suomessa edennyt, vaikka verojen maksamatta jättämisestä koituu valtion verotulojen menetyksen (yksinomaan rakennusalalla yli 500 milj. euroa vuodessa) lisäksi rehellisesti toimiville yrityksille merkittävä kilpailuhaitta.

Käännetyllä verovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että aliurakoitsijan sijasta pääurakoitsija määrätään verovelvolliseksi alihankintapalvelujen myynnistä suoritettavasta verosta. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että nykyään urakat muodostavat pitkiä ketjuja ja veron ja maksujen lai-

minlyöntiä esiintyy nimenomaan ketjujen etäpäässä. Käännettyyn arvonlisäverovelvollisuuteen on siirrytty useissa EU-maissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2010 talousarvioon momentille 25.30.01 lisäyksenä 5 000 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan sekä talousrikosten ja vakavien rikosten käsittelyn tehostamiseen.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 2009

Jyrki Yrttiaho /vas
Markus Mustajärvi /vas
Veijo Puhjo /vas
Annika Lapintie /vas
Pentti Tiusanen /vas
Paavo Arhinmäki /vas
Jaakko Laakso /vas

Merja Kyllönen /vas
Minna Sirnö /vas
Mikko Kuoppa /vas
Matti Kauppila /vas
Matti Kangas /vas
Kari Uotila /vas